

Opět je vidět, že Baron se soustřeďuje na analýsu vnějších popudů, a nechává stranou vnitřní příčiny krise humanismu, které se soustředily nakonec v medicéjské diktatuře.

V závěru se snaží Baron podat konečné zhodnocení ideí jež vznikly v době krise florentské společnosti. Ukazuje opět, že Bruni neoživoval pouze antické vzory, nýbrž že byl úzce spjat s florentskou společností a dával antické formě zcela nový obsah. Vyzdvihoval jedinečnosti florentských institucí, dokazoval římskou tradici Florencie. Florencie byla podle Brunioho střediskem současné vzdělanosti právě proto, že florentské instituce byly založeny na svobodě. A když došlo ve čtyřicátých letech XV. století k úpadku florentských institucí, byla krise humanistické historiografie nadevše zřejmá. Teprve obnovení florentské republiky koncem století umožnilo rozvoj humanismu v nových podmínkách.

To jsou v zásadě některé myšlenky z Baronovy práce. Je na první pohled zřejmé, kde jsou nejzávažnější nedostatky jeho koncepce — v pominutí společensko-ekonomické analýsy, stejně jako v rozboru politických institucí a v přílišném důrazu na zahraničně politické akce Florencie. Na druhé straně nelze autorovi upřít, že zastává racionalistické stanovisko tam, kde oficiální buržoasní historiografie upadla v agnosticismus a relativismus. Baron vidí v renesanci nový jev neredukovatelný na středověk. Baronova práce nadhazuje složitou otázku raně buržoasní ideologie, která čeká v marxistické historiografii na své zpracování.

Juroslav Kudrna

Filippo Cassola, La Ionia nel mondo miceneo. Napoli, Edizioni scientifiche Italiane, 1957. Stran 373.

Oživení zájmu o mykénské období starověkého Řecka, jak k němu přispělo zejména Ventrisovo rozluštění lineárního písma B, se po dlouhou dobu projevovalo hlavně jen v časopiseckých článkách. Teprve v posledních třech letech se začínají na této bohaté publikační produkci podílet i rozmanitě rozsáhlejší, samostatně vydávané práce. Jednou z nich je právě kniha Cassolova.

Toto dílo však svým skutečným obsahem značně přesahuje thema udané v titulu. Jde vlastně o důkladnou historickou analýsu ethnických a jazykových poměrů v řecké oblasti maloasijské i na přilehlých egejských ostrovech od poloviny druhého tisíciletí př. n. l. do poloviny tisíciletí prvního. Takový všestranný rozbor bylo třeba v Cassolově práci provést za tím účelem, aby se vyřešily dvě důležité otázky, spojené s nejstarším údobím řecké historie, totiž problém chronologie řeckých migrací do Malé Asie a otázka jejich ethnického charakteru. Podnětem pro toto kritické zkoumání bylo autorovi stále více a více slíci přesvědčení, že zejména dosavadní názory na ethnogenesi maloasijských Řeků jsou založeny spíše na mechanickém předjímání poměrů a vztahů, platných pro řeckou Malou Asii v polovině 1. tis. př. n. l., než na skutečně vědecké argumentaci.

O důkladnosti Cassolova postupu svědčí nejlépe způsob, jak si autor svou práci rozvrhl. Dílo se skládá ze dvou částí. Po krátkém úvodu (1—12), který obsahuje rozbor starších názorů na řešení uvedených otázek, následuje první oddíl práce, věnovaný rozboru dokladového materiálu a dílčím závěrům k té či oné vybrané problematice. V této části se probírají různé otázky chronologické (kap. I: str. 13—73), rozebírá se antická historická tradice (kap. II: str. 74—136), řeší se speciální problematika archeologická (kap. III: str. 137—153) a lingvistická (kap. IV: str. 154—212), hodnotí se a klasifikují z hlediska ethnického vztahu mezi různými řeckými kulty (kap. V: str. 212—264) a zvláštní závěrečná kapitola je věnována všestrannému rozboru vlastních jmen „Ion“ a „Ionové“ (kap. VI: str. 265—299).

Druhá, podstatně kratší část knihy, obsahuje ve třech kapitolách Cassolovu rekonstrukci dějin maloasijských Řeků od jejich předpokládaného příchodu až po konec období mykénské (kap. VII—IX: str. 300—344) a je zakončena krátkým shrnutím výsledků Cassolova

zkoumání (str. 345—351). Lze je stručně shrnout asi takto: V Cassolově pojetí se jeví doba mykénská nejen jako doba značně politické, hospodářské a kulturní jednoty v celé egejské oblasti, nýbrž i jako období poměrně kmenové a jazykové jednotnosti řeckého etnického živlu — a to zvláště ve srovnání s jeho roztržičností v době klasické. C. v této souvislosti poukazuje jednak na poměrně homogenní charakter mykénských nálezu hmotné kultury, jednak i na pomykénský původ mnohých diferenčních zjevů jazykových a kulturních, jak je právě známe z doby klasické, a uzavírá z toho, že mykénští Řekové nebyli ještě diferencováni na Iony, Aioly či předarkadokyperské Achaje.

Pokud jde o M. Asii, klade C. počátky tamní mykénské kolonizace již do 15. stol. př. n. l. Autor nepovažuje přítom za pravděpodobné, že by byla za doby mykénské existovala nějaká velká řecká říše, která by sahala z pevninského Řecka až do Anatolie, nýbrž spíše počítá s větším počtem dílčích státních útvarů značnějšího rozsahu, a jeden z nich, který zasahoval svým vlivem většinu západního maloasijského pobřeží, měl podle něho své středisko v Efesu. — S příchodem Thráko-Frygů a Dorů propadá ovšem mykénská kultura v Evropě i v M. Asii zkáze a to vede podle C. v následujících stoletích k postupnému kmenovému i jazykovému rozlišení mykénských Řeků v etnické a nářeční jednotky známé z doby klasické.

Cassolova teorie je snad až příliš odvážná svým odmítáním tradičních představ o velkém stáří klasického kmenového rozdělení starých Řeků. Některé její these nejsou však nepřijatelné: tak např. jazykové rozdíly mezi některými řeckými nářečními skupinami doby klasické nesahají ve své velké většině vskutku dál než k přelomu 2. a 1. tis. př. n. l. (Risch, *Museum Helv.* 12 [1955], 61—76, Chadwick, *Greece and Rome* 3 (1956), (38—50). Naproti tomu se však nezdá pravděpodobné, že by mykénská kolonizace na Východě — jakkoli je dnes nutno její existenci uznávat a jakkoli jsme dnes nakloněni vidět v tvůrčích Ahhijawy mykénské Řekvy — byla bývala vytvořila v M. Asii státní útvar tak rozsáhlý, jak tvrdí Cassola.

Cassolova kniha, ať už s autorovými vývody čtenář souhlasí či nikoli, má však v každém případě především jednu velkou přednost, která nebývá častým zjevem u monografických prací, že totiž obsahuje neobyčejně bohaté údaje z historie problému, a to nejen v poznámkách pod čarou, ale hlavně ve zvláštních přídavech, umístovaných vždy na konci kapitol a vížících se k rozmanitým dílčím problémům. Celkem je v knize takových přídavek dvacet čtyři (upozorňují zvláště na cenné údaje o výsledcích novějších archeologických výzkumů v Egypě a vých. Středomoří (str. 36—44); z ostatních statí tohoto druhu uvádím ještě aspoň tituly „O problematice Achajů v klinopisných chetitských pramenech“ (45—52), „Řecká epika a historie“ (55—65), „Aiolská migrace“ (119—121), „O prehistorii řečtiny a indoevropské invasi do Řecka“ (203—208); všechny tyto Cassolovy přídávky dohromady, i když jsou tištěny *petitem*, zabírají 92 stran textu celé knihy). Dílo je opatřeno i rozsáhlým seznamem důležitější literatury (353—361) a dvěma indexy antických vlastních jmen, o nichž je v práci řeč (363—370).

Antonín Bartoněk